

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

7.3.2014

B7-0241/2014

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel
vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

Türgi 2013. aasta eduaruanne
(2013/2945(RSP))

Ria Oomen-Ruijten
väliskomisjoni nimel

RE\1022483ET.doc

PE529.640v01-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

**Euroopa Parlamendi resolutsioon Türgi 2013. aasta eduaruande kohta
(2013/2945(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni talituste töödokumenti „Türgi 2013. aasta eduaruanne” (SWD(2013)0417),
  - võttes arvesse komisjoni 16. oktoobri 2013. aasta teatist „Laiemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2013–2014” (COM(2013)0700),
  - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, eelkõige 10. veebruari 2010. aasta resolutsiooni Türgi 2009. aasta eduaruande kohta¹, 9. märtsi 2011. aasta resolutsiooni Türgi 2010. aasta eduaruande kohta², 29. märtsi 2012. aasta resolutsiooni Türgi 2011. aasta eduaruande kohta³, 18. aprilli 2013. aasta resolutsiooni Türgi 2012. aasta eduaruande kohta⁴ ning 13. juuni 2013. aasta resolutsiooni olukorra kohta Türgis⁵,
  - võttes arvesse Türgiga peetavate läbirääkimiste raamistikku, mis võeti vastu 3. oktoobril 2005. aastal,
  - võttes arvesse nõukogu 18. veebruari 2008. aasta otsust 2008/157/EÜ, millega sätestatakse Türgi Vabariigiga loodud ühinemispartnerluse põhimõtted, prioriteedid ja tingimused⁶ („ühinemispartnerlus”), ning nõukogu varasemaid, 2001., 2003. ja 2006. aasta otsuseid ühinemispartnerluse kohta,
  - võttes arvesse nõukogu 14. detsembri 2010. aasta, 5. detsembri 2011. aasta, 11. detsembri 2012. aasta ja 25. juuni 2013. aasta järeldusi,
  - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku 26. novembri 2013. aasta aruande järeldusi, milles rõhutati õiguskaitseametnike sobimatut käitumist Gezi meelevalduste ajal,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et ühinemisläbirääkimisi Türgiga alustati 3. oktoobril 2005. aastal ning et selliste läbirääkimiste alustamine on lähtepunkt õiglasel ja rangel tingimuslikkusel ning reformimise kohustusel põhinevale pikaajalisele protsessile, mille tulemusi ei saa ette ennustada;

---

¹ ELT C 341 E, 16.12.2010, lk 59.

² ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 98.

³ ELT C 257 E, 6.9.2013, lk 38.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0184.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0277.

⁶ ELT L 51, 26.2.2008, lk 4.

- B. arvestades, et Türgi on võtnud endale kohustuse täita Kopenhaageni kriteeriumid, viia ellu piisavad ja tulemuslikud reformid ning edendada heanaaberlikke suhteid ja järkjärgulist vastavusse viimist ELiga; arvestades, et neid pingutusi tuleks võtta kui Türgi võimalust jätkata oma moderniseerimisprotsessi;
- C. arvestades, et EL peaks jääma Türgi reformide võrdlusaluseks;
- D. arvestades, et Kopenhaageni kriteeriumide täielik täitmine ning ELi integratsioonivõime kooskõlas 2006. aasta detsembri Euroopa Ülemkogu järeldustega jääb ELiga ühinemise aluseks;
- E. arvestades, et oma 11. detsembri 2012. aasta järeldustes toetas nõukogu komisjoni uute kandidaatriikide läbirääkimiste raamistike uut käsitust, mille puhul laienemispoliitika keskmesse on asetatud õigusriigi põhimõte, ning kinnitas 23. peatüki (õigussüsteem ja põhiõigused) ja 24. peatüki (õigus, vabadus ja turvalisus) keskset tähtsust läbirääkimiste protsessis – need on peatükid, mida tuleks käsitleda läbirääkimiste varases etapis, et määrata selged võrdlusalused ja anda piisavalt aega vajalike seadusandlike muudatuste ja institutsiooniliste reformide läbiviimiseks ning saavutada selle kaudu häid tulemusi rakendamises;
- F. arvestades, et oma teatises „Laiemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2013–2014” jõudis komisjon järeldusele, et Türgi on oma majanduse, strateegilise asukoha ja tähtsa piirkondliku rolli tõttu ELi strateegiline partner ning väärtuslik ELi majandusliku konkurentsivõime jaoks ja et viimase 12 kuu jooksul on reformide teostamisel tehtud olulisi edusamme; arvestades, et komisjon nõudis täiendavaid reforme ja dialoogi laiendamist, et see hõlmaks kogu Türgi poliitilist spektrit ja Türgi ühiskonda laiemalt;
- G. arvestades, et Türgi ei ole siiani, juba kaheksandat aastat järjest, rakendanud EÜ ja Türgi assotsieerimislepingust ning selle lisaprotokollist tulenevaid sätteid;
- H. arvestades, et Türgi peab omaenda huvides ja stabiilsuse tugevdamiseks ning heanaaberlike suhete edendamiseks rohkem pingutama, et lahendada kooskõlas ÜRO põhikirja sätete ja rahvusvahelise õigusega veel lahendamata kahepoolsed küsimused, sealhulgas täitmata õiguslikud kohustused ning vaidlused lähinaabritega maa- ja merepiiride ning õhuruumi üle;
- I. arvestades, et Türgil on võimalus etendada energiaressursside ning naaberriikidest ELi suunduvate nafta, gaasi ja elektritransiidi marsruutide mitmekesistamisel otsustavat rolli, ning arvestades, et nii Türgil kui ka ELil on võimalik vähese CO₂-heitega säästva majanduse loomiseks Türgi rikkalikest taastuvenergia varudest kasu saada;
- J. arvestades, et võitlus korruptsiooni vastu kõigil tasanditel on toimiva õigusriigi süsteemi tähtis osa;
- K. arvestades, et Türgi on jätkuvalt aktiivne oma laiemas naabruskonnas ning on tähtis piirkondlik osaleja;

Usaldusväärne kohustuste täitmine ja tugev demokraatlik alus

1. väljendab heameelt Türgi 2013. aasta eduaruande üle ja jagab komisjoni järeldust, et Türgi on ELi strateegiline partner ning et viimase 12 kuu jooksul on reformide teostamisel tehtud olulisi edusamme; rõhutab täiendavate reformide olulisust ja hädavajalikkust selleks, et tagada Türgi valitsemises suurem aruandluskohustus ja läbipaistvus ning dialoogi edendamine kogu poliitilise spektri ulatuses ja ühiskonnas laiemalt, eelkõige kodanikuühiskonna nõuetekohase kaasamise ja tema mõjuvõimu suurendamise kaudu koos põhiõigustest ja õigusriigi põhimõtetest tegelikkuses täieliku kinnipidamisega; tuletab meelde võimude lahususe põhimõtte, õigusriigi ja põhiõiguste keskset tähtsust iga demokraatia jaoks ning rõhutab erapooletu ja sõltumatu kohtusüsteemi tähtsust tõeliselt demokraatliku riigi jaoks;
2. märgib liidu ja Türgi vaheliste läbirääkimiste muudatusi soodustavat jõudu ning rõhutab reformiprotsessi alase tiheda dialoogi ja koostöö olulisust Türgi ja ELi vahel selleks, et läbirääkimised saaksid pakkuda Türgile jätkuvalt selget pidepunkti ja usaldusväärseid võrdlusaluseid; rõhutab seetõttu, kui olulised on heas usus toimuvad usaldusväärsed läbirääkimised, mis põhinevad Türgi ja liidu vastastikusel pühendumisel tulemuslikele reformidele, millega tugevdatakse Türgi ühiskonna demokraatlikke aluseid, edendatakse põhiväärtusi ja tekitatakse positiivseid muutusi Türgi institutsioonides, seadusandluses ja ühiskonna mõtteviisis; peab seetõttu tervitatavaks 22. peatüki avamist;
3. peab tervitatavaks ELi ja Türgi vahelise tagasivõtulepingu allkirjastamist ning viisanõude kaotamise alase dialoogi alustamist 16. detsembril 2013. aastal; rõhutab, et tähtis on vastastikuse mõistmise saavutamine Türgi ja ELi vahel selles osas, kui olulised on mõlema osapoolle jaoks tagasivõtuleping ja viisanõude kaotamise tegevuskava; nõuab sellega seoses, et EL annaks Türgile tagasivõtulepingu rakendamiseks igakülgset tehnilist ja rahalist abi ning et Türgi seaks sisse piisavad meetmed selleks, et pakkuda varjupaigataotlejatele mõjusat rahvusvahelist kaitset ja tagada migrantide inimõiguste austamine; on seisukohal, et rände haldamise peadirektoraadi loomine ning välismaalasi ja rahvusvahelist kaitset käsitleva seaduse rakendamine on esimeseks positiivseks sammuks selles suunas; tuletab meelde, et Türgi on üks peamisi ELi saabuvate ebaseaduslike sisserändajate transiidiriike, ning rõhutab tagasivõtulepingu kiire ratifitseerimise ja selle tulemusliku rakendamise olulisust kõigi liikmesriikide jaoks; kutsub Türgit üles olemasolevaid kahepoolseid tagasivõtulepinguid täielikult ja tõhusalt rakendama; rõhutab selget kasu, mida annab ELi juurdepääsu lihtsustamine äriinimestele, teadlastele, üliõpilastele ja kodanikuühiskonna esindajatele, ning kutsub Türgit ja komisjoni üles dialoogiga edasi minema, et teha olulisi edusamme viisanõude kaotamise suunas;

Kopenhaageni kriteeriumide täitmine

4. väljendab sügavat muret hiljutiste arengute pärast Türgis seoses väidetava kõrgel tasemel korruptsiooniga; peab kahetsusväärseks esialgses uurimises osalenud prokuröride ja politseiametnike tagandamist, kuna see on vastuolus sõltumatu kohtuvõimu aluspõhimõttega ja kahjustab tõsiselt usaldusväärse uurimise läbiviimise väljavaateid; peab kahetsusväärseks tõsist usalduse kaotust valitsuse, kohtusüsteemi, politsei ja meedia vahel; nõuab seetõttu tungivaltp, et Türgi valitsus näitaks üles kindlat pühendumist demokraatia põhimõtetele ja hoiduks igasugusest täiendavast korruptsiooni uurimisse ja süüdlaste vastutusele võtmisest sekkumisest;

5. tuletab Türgi valitsusele meelde võetud kohustust võidelda korrupsiooniga, eelkõige viies ellu enamiku soovitud, mille Euroopa Nõukogu riikide korrupsioonivastane ühendus (GRECO) esitas oma 2005. aasta hindamisaruannetes; palub Türgi valitsusel tagada kontrollikoja nõuetekohane toimimine vastavalt kohaldatavatele rahvusvahelistele standarditele ning tagada üldsusele ja asjaomastele institutsioonidele – pidades eriti silmas Türgi Suurt Rahvuskogu – täielik juurdepääs selle aruannetele, sealhulgas aruannetele julgeolekujõudude kohta; palub Türgil tagada kõigi ministeeriumide koostöö kontrollikojaga; rõhutab veel kord vajadust luua kriminaalpolitseiteenistus, mis töötaks kohtusüsteemi alluvuses;
6. juhib tähelepanu sellele, kui tähtis on mis tahes moodsa demokraatliku riigi jaoks kontrolli ja tasakaalustatuse süsteem, ning ülitähtsale rollile, mida Türgi Suur Rahvuskogu peab etendama Türgi poliitilise süsteemi keskmes dialoogiraamistiku pakkumisel ja kõigi poliitiliste jõudude vahelise üksmeele loomisel; väljendab muret poliitilise polariseerumise pärast ja selle pärast, et valitsusel ja opositsioonil puudub tahe teha koostööd, et saavutada üksmeel põhilistes reformides ja Türgi uue põhiseaduse koostamises; nõuab tungivalt, et kõik poliitilised osapooled, valitsus ja opositsioon teeksid koostööd, et edendada pluralistlikku vaadet riiklikes institutsioonides ning soodustada riigi ja ühiskonna moderniseerimist ja demokratiseerimist; rõhutab kodanikuühiskonna organisatsioonide olulist rolli ning vajadust reformiprotsessi alase piisava teabevahetuse järele avalikkusega; kutsub poliitilist enamust üles kaasama teisi poliitilisi jõude ja kodanikuühiskonna organisatsioone aktiivselt asjakohaste reformide arutlusprotsessi ning võtma nende huve ja seisukohti kaasavalt arvesse; rõhutab, et Türgi edasise moderniseerimise ja demokratiseerimise protsessi peamiseks prioriteediks peab jääma põhiseaduse reform;
7. peab murettekitavaks väiteid, et ametivõimud viivad läbi riigiteenistujate, politsei- ja julgeolekujõudude süstemaatilist profileerimist lähtuvalt nende religioosest, etnilisest ja poliitilisest kuuluvusest;
8. rõhutab pakilist vajadust teha edasisi edusamme 2010. aasta põhiseadusmuudatuste rakendamisel, eelkõige vajadust võtta vastu seadused isikuandmete kaitse ja sõjaväekohtute kohta ning seadused, millega kehtestatakse eeliskohtlemismeedmed soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks; rõhutab, kui oluline on neid seadusemuudatusi täpselt rakendada, kui need on vastu võetud;
9. avaldab tunnustust lepituskomiteele 60 põhiseaduse muudatusettepaneku osas üksmeelele jõudmise eest, kuid väljendab muret komitee töö peatamise pärast ja selle pärast, et praegu mingit edasiminekut ei toimu; on kindlalt veendunud, et tööd Türgi uue põhiseaduse väljatöötamiseks tuleks jätkata, kuna see on Türgi reformiprotsessi jaoks ülioluline; rõhutab, kui tähtis on saavutada üksmeel põhiseaduse reformiprotsessi raamistikus selles suhtes, milline on mõjus võimude lahususe süsteem ja kuidas määratleda kaasavalt kodakondsust, et tulemuseks oleks täiesti demokraatlik põhiseadus, mis tagab võrdsed õigused kõigile Türgi inimestele; toonitab tõsiasja, et Euroopa Nõukogu liikmesriigina saaks Türgi kasu põhiseaduse reformiprotsessi käsitlevast aktiivsest dialoogist Veneetsia komisjoniga; rõhutab tõsiasja, et põhiseaduse reformiprotsess tuleks läbi viia läbipaistval ja kaasaval moel ning kodanikuühiskond tuleks kõigil etappidel täielikult kaasata;

10. väljendab sügavat muret kohtunike ja prokuröride kõrget nõukogu puudutava uue seaduse pärast ning juhib tähelepanu justiitsministrile antud tugevale ja kesksele rollile, mis ei ole kooskõlas sõltumatu kohtuvõimu põhimõttega, mis on täielikult toimiva demokraatliku kontrolli ja tasakaalustatuse süsteemi vajalik eeltingimus; rõhutab, et kohtunike ja prokuröride kõrge nõukogu liikmete valimist, nõukogu koosseisu ja selle toimimist käsitlevad eeskirjad peaksid olema täielikult kooskõlas Euroopa standarditega, ning palub Türgi valitsusel pidada tihedaid konsultatsioone Euroopa Komisjoni ja Veneetsia komisjoniga ning vaadata uus seadus kohtunike ja prokuröride kõrge nõukogu kohta läbi vastavalt nende soovitudele;
11. väljendab heameelt valitsuse 30. septembril 2013. aastal esitatud demokratiseerimise paketi üle ning kutsub valitsust üles seda kiiresti ja täielikult rakendama, konsulteerima rakendusaktide väljatöötamisel nõuetekohaselt opositsiooni ja asjakohaste kodanikuühiskonna organisatsioonidega ning jätkama oma reformipüüdlusi valimissüsteemi muutmiseks (sh 10 %-lise valimiskünnise langetamiseks) ja Türgi ühiskonna kõigi rühmade asjakohaseks kaasamiseks, et tugevdada demokraatiat ja paremini peegeldada riigis leiduvat pluralismi; rõhutab pakilist vajadust kõikehõlmavate diskrimineerimisvastaste õigusaktide järele ning diskrimineerimisvastase võitluse ja võrdõiguslikkuse ameti loomise järele; palub valitsusel seetõttu tagada, et vihakuritegusid käsitlevad õigusaktid kaitseksid kõiki kodanikke ja kogukondi, sh lesbisid, geisid, biseksuaale, trans- ja intersoolisi inimesi; kutsub valitsust üles rakendama viivitamata meetmeid aleviitide kogukonna õiguste parandamiseks; nõuab täiendavaid jõupingutusi roma vähemuse diskrimineerimise vastu võitlemiseks ning tööalase konkurentsivõime suurendamiseks ja koolist väljalangemise määra vähendamiseks;
12. peab tervitatavaks uute institutsioonide – ombudsmani institutsiooni ja Türgi riikliku inimõiguste institutsiooni – loomist, mis alustasid tegevust 2013. aastal, luues nii täiendavad mehhanismid, mis võimaldavad üksikisikutel oma põhiõiguste ja -vabaduste kaitset taotleda;
13. väljendab sügavat kahetsust inimohvrite pärast meelevaldajate ja politseinike hulgas, ülemäärase jõu kasutamise pärast politsei poolt ja mõnede väikeste rühmade vägivaldaktide pärast; on seisukohal, et Gezi pargis toimunud meeleavaldused annavad tunnistust nii elujõulise kodanikkonna olemasolust Türgis kui ka kiireloomulisest vajadusest täiendada olulise dialoogi ja reformide järele, et edendada põhiväärtusi; peab kahetsusväärseks kohtute ilmset suutmatust karistada kõiki neid riigi- ja politseiametnikke, kes vastutavad Gezi pargi meeleavaldajate suhtes kasutatud ülemäärase vägivalda, inimohvrite ja tõsiste vigastuste eest, ning peab sellega seoses tervitatavaks käimasolevaid haldusuurimisi (mille algatas siseministerium), kohtulikke uurimisi ja Gezi pargi sündmustega seotud kaebuste uurimist ombudsmani poolt, mida ta peab uueks võimaluseks näidata üles täit otsustavust järgida õigusriigi põhimõtteid ning anda vastutavad isikud kohtu alla; loodab, et nimetatud uurimiste puhul käsitletakse mureküsimusi täielikult ja viivitamata; palub Türgil kehtestada asjakohane sisekontrolli kord ja luua sõltumatu järelevalveorgan politseipoolsete õigusrikkumiste uurimiseks; on seisukohal, et Gezi pargi sündmused rõhutavad vajadust laiaulatuslike reformide järele, et tagada kogunemisvabaduse austamine; ergutab siseministrit ja politseid võtma kasutusele meetodeid, mis võimaldavad avalikke meeleavaldusi ohjata

vaoshoitumalt, ning kutsub neid eelkõige üles mitte vahistama meditsiinitöötajaid, advokaate ja meeleavaldajate põhiõigusi tagavaid muid spetsialiste, ega takistama nende tööd;

14. märgib, et enneolematu protestilaine näitab ka paljude Türgi kodanike õigustatud ootusi suurema demokraatia järele; kordab, et demokraatlikus riigis peab valitsus edendama sallivust ning tagama kõigile kodanikele usu- ja veendumusvabaduse; kutsub valitsust üles austama Türgi ühiskonna pluralismi ja rikkust;
15. väljendab suurt muret selle pärast, et Gezi pargi sündmusi kajastati Türgi meedias väga piiratud ja et ajakirjanikud, kes kritiseerisid valitsuse reageeringut neile sündmustele, vallandati; tuletab meelde, et sõnavabadus ja meedia, sh digitaalse ja sotsiaalmeedia mitmekesisus on Euroopa väärtuste keskmes ning et sõltumatu ajakirjandus on demokraatliku ühiskonna jaoks hädavajalik, kuna see võimaldab kodanike aktiivset ja informeeritud osalemist kollektiivsetes otsustusprotsessides ning tugevdab seega demokraatiat; väljendab sügavat muret uue interneti käsitleva seaduse pärast, millega viiakse sisse ülemäärane kontroll internetile juurdepääsu üle ja selle järelevalve ning mis võib oluliselt mõjutada sõnavabadust, uurivat ajakirjandust, demokraatlikku kontrolli ja juurdepääsu poliitiliselt mitmekülgsel teabele internetis; juhib tähelepanu ELi ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni väljendatud tõsisele murele ning palub Türgi valitsusel seadus kooskõlas Euroopa standarditega meediavabaduse ja sõnavabaduse kohta läbi vaadata; väljendab taas muret asjaolu pärast, et enamik meediast kuulub suurtele, laialdaste ärihuvidega kontsernidele ja on nende juurde koondunud, ning juhib tähelepanu laialt levinud ja murettekitavale meediakanalite omanike ja ajakirjanike enesetsensuuri nähtusele; on mures selle pärast, et ajakirjanikke on massiteabevahenditest vallandatud valitsuse kritiseerimise pärast; peab äärmiselt murettekitavaks kriitilise hoiakuga massiteabevahendite omanike karistamiseks kasutatud menetlusi; peab murettekitavaks riigi institutsioonide poolse, peamiselt opositsioonilistele massiteabevahenditele suunatud akrediteerimise tagajärgi; väljendab sügavat muret selle pärast, et praegu viibib eelvangistuses erakordselt palju ajakirjanikke, mis kahjustab sõna- ja meediavabadust, ning kutsub Türgi õigusasutusi üles neid juhtumeid võimalikult kiiresti läbi vaatama ja lahendama; rõhutab avalike meediakanalite erilist rolli demokraatia tugevdamisel ning palub Türgi valitsusel tagada avalike meediakanalite sõltumatus ja kestlikkus, järgides Euroopa standardeid;
16. väljendab sügavat muret ja rahulolematust tõelise dialoogi ja konsultatsioonide puudumise pärast interneti käsitleva seaduse eelnõu ning kohtunike ja prokuröride kõrget nõukogu puudutava seaduse eelnõu puhul ning märgib, et see läheb tugevalt lahku varasematest hea koostöö juhtumitest; peab äärmiselt murettekitavaks, et interneti käsitlev seadus ning kohtunike ja prokuröride kõrget nõukogu puudutav seadus viivad Türgi kõrvale Kopenhaageni kriteeriumide täitmise teelt, ning kutsub Türgi valitsust üles asuma nende kahe seaduse ning tulevaste õigusaktide, eelkõige meediat ja kohtusüsteemi puudutavate õigusaktide puhul tõelisse ja konstruktiivsesse dialoogi ning tegema kõik endast olenev, et läbirääkimiste protsess uuesti käima lükata, ning näitama üles tõelist pühendumust oma väljavaadetele saada ELi liikmeks, sealhulgas interneti käsitleva seaduse ning kohtunike ja prokuröride kõrget nõukogu puudutava seaduse reformi kaudu;

17. märgib, et parlamendi ajutine delegatsioon Türgis ajakirjanike üle peetavate kohtuprotsesside jälgimiseks, mis loodi 2011. aastal ja millele on osutatud parlamendi resolutsioonides Türgi 2011. ja 2012. aasta eduaruannete kohta, esitas oma tegelikel tähelepanekutel põhineva tegevuse vahearuande 2013. aastal ja esitab oma tegevuse lõpparuande 1. aprillil 2014;
18. märgib Türgi ühiskonna muret Ergenekoni kohtuasja üleliia suure ulatuse, nõuetekohase kohtumenetluse alaste puudujääkide ja vastuoluliste tõendite väidetava kasutamise pärast kohtualuste vastu, mis – nii nagu juhtus Sledgehammeri kohtuasja puhul – on vähendanud kohtuotsuse aktsepteeritavust; rõhutab eelneva valguses taas, et Kurdistani kogukondade liidu (KCK) kohtumenetlus peab näitama Türgi demokraatlike institutsioonide ja kohtusüsteemi tugevust ning nõuetekohast, sõltumatut, erapooletut ja läbipaistvat toimimist ning põhiõiguste kindlat ja tingimusteta austamist; kutsub ELi Ankara delegatsiooni üles jälgima tähelepanelikult nende kohtuasjade edasist arengut, sealhulgas võimalikku apellatsioonimenetlust ning kinnipidamistingimusi, ning andma nendest teada komisjonile ja Euroopa Parlamendile;
19. juhib erilist tähelepanu Füsun Erdoğani ja Pinar Seleki kohtumenetlustele; on seisukohal, et need kohtumenetlused on näide Türgi õigussüsteemi puudustest, ja väljendab muret asjaolu pärast, et Pinar Seleki kohtumenetlus on kestnud 16 aastat; nõuab, et kohtumenetlused viidaks läbi läbipaistvalt, austades õigusriigi põhimõtteid ja tagades asjakohased tingimused;
20. märgib, et kohtusüsteemi kolmanda reformipaketi rakendamise tulemusena on vabastatud märkimisväärne arv kinnipeetuid, ja väljendab heameelt kohtusüsteemi neljanda reformipaketi kui järgmise tähtsa sammu üle Türgi kohtusüsteemi ELi standardite ja väärtustega vastavusse viimisel; märgib eelkõige i) uut olulist vahetegemist sõna-, ajakirjandus- ja kogunemisvabaduse ning vägivalla või terrorismiaktide toimepanekule õhutamise vahel, ii) seda, et kuriteo või kurjategija ülistamisega seotud kuriteod on nüüd piiratud üksnes juhtumitega, mille puhul esineb selge ja otsene oht avalikule korrale, ja iii) seda, et organisatsiooni nimel sellesse mittekuluvate isikute poolt kuriteo toimepaneku kohaldamisala on kitsendatud nii, et seda kohaldatakse vaid relvastatud organisatsioonidele;
21. peab tervitatavaks kohtunike ja prokuröride kõrge nõukogu algatusi edendada paljude kohtunike ja prokuröride koolitust inimõiguste alal ning edendada põhjalikku ja praktilist arusaamist Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast; ergutab valitsust võtma vastu Euroopa Inimõiguste Kohtu praktilal põhinevat inimõiguste tegevuskava, mille eesmärk on tegeleda küsimustega, mille Euroopa Inimõiguste Kohus tõstatas oma otsustes juhtumite puhul, kus leiti, et Türgi on rikkunud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni sätteid; innustab valitsust jätkama põhjalikke kohtusüsteemi reforme, mis rajanevad vajadusel tugevdada põhiõiguste kaitset ja nende edendamist; toonitab sellega seoses, et esmajärjekorras on vaja reformida terrorismivastast seadust;
22. kutsub Türgit üles pühenduma karistamatuse kõrvaldamisele ning viima edukalt lõpule Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudiga liitumine;
23. kinnitab, kui tähtis on avada 23. peatükk (õigussüsteem ja põhiõigused) ning 24.

peatükk (justiits- ja siseasjad) läbirääkimiste protsessi alguses ja sulgeda selle lõpul; rõhutab, et see oleks kooskõlas komisjoni uue, uusi kandidaatriike puudutava käsitusega; tuletab meelde, et nende peatükkide avamine põhineb ametlike võrdlusalustes määratletud tingimuste täitmisel, ja rõhutab seetõttu, et ametlike võrdlusaluste teatavaks tegemine Türgile 23. ja 24. peatüki avamise ajaks annaks reformiprotsessile hoogu ja selge tegevuskava ning pakuks eeskätt Euroopa standarditel põhineva selge pidepunkti, milles eritähelepanu on kohtusüsteemil; palub seetõttu nõukogul teha uusi jõupingutusi ametlike võrdlusaluste edastamiseks ning, kui kehtestatud kriteeriumid on täidetud, 23. ja 24. peatüki avamiseks; kutsub Türgit üles sellel eesmärgil võimalikult tihedat koostööd tegema; palub komisjonil edendada viivitamata edasist dialoogi ja koostööd Türgiga kohtu- ja põhiõiguste vallas ning nn positiivse tegevuskava raames justiits- ja siseasjades;

24. kiidab heaks sihtasutuste assamblee otsuse tagastada ajaloolise Mor Gabrieli kloostri maad Türgi süürlaste kogukonnale vastavalt valitsuse poolt demokratiseerimise paketi võetud kohustusele; rõhutab, kui tähtis on jätkata asjakohase õigusraamistiku tagamist kõigi usukogukondade omandiõiguste taastamiseks; rõhutab, kui tähtis on jätkata reformiprotsessi mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabaduse vallas, võimaldades usukogukondade registreerimist juriidiliste isikutena, kõrvaldades kõik piirangud vaimulike koolitamiselt, ametisse nimetamiselt ja ametijärgluselt, täites Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohaseid otsuseid ja Veneetsia komisjoni soovitusi ning kõrvaldades kõik usupõhised diskrimineerimise vormid ja takistused; palub Türgi valitsusel käsitleda aleviitide kogukonna taotlust selle kohta, et cemevisid tunnustataks palvekohtadena; toonitab, kui oluline on kõrvaldada kõik takistused Halki seminari kiire taasavamise teelt ning hakata avalikult kasutama oikumeenilise patriarhi vaimulikutiitlit;
25. väljendab toetust naistevastast vägivalda käsitlevale andmebaasile, mida koostab perekonna- ja sotsiaalpoliitika ministeerium; palub täiendada koduvägivalla ohvriteks olevatele naistele varjupaikade loomist käsitlevaid olemasolevaid õigusakte piisavate järelmeetmete mehhanismidega juhuks, kui omavalitsused selliseid varjupaiku ei loo; toetab perekonna- ja sotsiaalpoliitika ministeeriumi jõupingutusi karistuste suurendamisel varajaste sunniabielude eest, mis tuleb kaotada, ja julgustab ministeeriumi selles suunas jätkama; nõuab suuremate pingutuste tegemist, et kaotada nn aumõrvad; väljendab kasvavat muret naiste vähese sotsiaalse ja majandusliku kaasamise pärast ning naiste vähese osalemise pärast töötajad, poliitikas ja administratsiooni kõrgematel tasanditel ning ergutab valitsust võtma asjakohaseid meetmeid naiste kesksema rolli edendamiseks Türgi majandus- ja poliitilises elus; kutsub kõiki erakondi üles võtma konkreetseid meetmeid, et toetada veelgi rohkem naistele suurema mõjuvõimu andmist aktiivseks osalemiseks poliitikas; rõhutab hariduse ja kutsekoolituse keskset rolli naiste sotsiaalses ja majanduslikus kaasamises ning soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise tähtsust seadusandlikus protsessis ja seaduste rakendamisel;
26. toetab jõuliselt valitsuse algatust lahendada kurdide küsimus läbirääkimiste teel Kurdistani Töölisparteiaga (PKK), et lõpetada otsustavalt PKK terroristlik tegevus; ergutab valitsust kehtestama vajalikke reforme, mille eesmärk on edendada kurdi kogukonna sotsiaalseid, kultuurilisi ja majanduslikke õigusi, sh kurdikeelse hariduse

andmise abil riiklikes koolides, mida tuleks teha asjakohaste konsultatsioonide põhjal asjaomaste sidusrühmade ja opositsiooniga ning üldisel eesmärgil avada reaalselt kõigi Türgi kodanike jaoks võimalus teostada oma põhiõigusi; väljendab muret suure arvu kohtuasjade pärast, mis on algatatud kurdide küsimusest kirjutanud kirjanike ja ajakirjanike vastu, ning mitmete kurdi poliitikute, linnapeade ja kohalike volikogude liikmete, ametiühingutegeelaste, juristide, meelevaldajate ja inimõiguste kaitsjate vahistamise pärast seoses KCK kohtuprotsessiga; palub opositsioonil aktiivselt toetada läbirääkimisi ja reforme kui olulist sammu, mis toob kasu Türgi ühiskonnale tervikuna; palub Türgi ametivõimudel ja Euroopa Komisjonil teha tihedat koostööd, et hinnata, milliseid ühinemiseelse abi rahastamisvahendi programme võiks kasutada selleks, et edendada 22. peatüki läbirääkimiste raames jätkusuutlikku arengut kagus;

27. väljendab heameelt selle üle, et Türgi valitsuse hiljutine avaldus avada Gökçeada (Imbrose) saarel Kreeka vähemuse kool, mis on positiivne samm Türgi Gökçeada (Imbrose) ja Bozcaada (Tenedose) saarte kahekultuurilisuse säilitamisel kooskõlas Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee resolutsiooniga 1625 (2008), on oodatult kiirelt ellu viidud; märgib siiski, et kreeka vähemuse probleemide lahendamiseks, eelkõige seoses omandiõigusega, on vaja täiendavaid meetmeid; kutsub Türgi ametivõime sellega seoses üles, võttes arvesse vähemuse liikmete arvu kahanemist, julgustama ja lihtsustama vähemuse hulka kuuluvate väljarännanud perede soovi korral saarele tagasi pöördumist;
28. on arvamusel, et sotsiaaldialoog ja sotsiaalpartnerite kaasamine on jõuka ja pluralistliku ühiskonna arenemiseks ülimalt vajalikud, et edendada üldiselt ühiskonna sotsiaalset ja majanduslikku kaasamist; rõhutab edasiste edusammude tähtsust sotsiaalpoliitika ja tööhõive valdkonnas, eelkõige et kõrvaldada kõik takistused ametiühingute mõjusa ja tõketeta toimimise teelt, kehtestada riiklik tööhõivestrateegia, lahendada deklareerimata töö probleem, laiendada sotsiaalkaitse mehhanismide kohaldamisala ning suurendada naiste ja puuetega isikute tööhõive määra; märgib ametiühingute õigusi käsitlevate uute õigusaktide rakendamist nii avalikus kui ka erasektoris, eelkõige väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes, ja palub Türgil teha kõik jõupingutused oma õigusaktide ILO standarditega täielikuks kooskõlla viimiseks; toonitab, kui oluline on avada sotsiaalpoliitikat ja tööhõivet käsitlev 19. peatükk;

Heanaaberlike suhete arendamine

29. märgib Türgi ja Kreeka jätkuvaid jõupingutusi kahepoolsete suhete parandamiseks, sealhulgas kahepoolsete kohtumiste abil; peab siiski kahetsusväärseks, et Türgi Suure Rahvuskogu väljakuulutatud *casus belli* ähvardust Kreeka vastu ei ole tühistatud; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus lõpetaks Kreeka õhuruumi ja territoriaalvete korduvad rikkumised ning Türgi sõjalennukite lennud üle Kreeka saarte;
30. kutsub Türgi valitsust üles viivitamata allkirjastama ja ratifitseerima ühenduse õigustikku kuuluvat Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni ning tuletab meelde, et Küprose Vabariigi majandusvöönd on täiesti õiguspärane; kutsub Türgit üles austama kõigi liikmesriikide suveräänseid õigusi, sh neid, mis on seotud loodusvarade uurimise ja kaevandamisega territooriumidel või vetes, mis kuuluvad nende jurisdiktsiooni alla;

31. kinnitab veel kord oma tugevat toetust Küprose taasühinemisele mõlema kogukonna jaoks õiglase ja elujõulise kokkuleppe alusel ning peab sellega seoses tervitatavaks nende kahe kogukonna liidrite ühisdeklaratsiooni alustada Küprose taasühinemise alaseid läbirääkimisi ning mõlema poole lubadust saavutada lahendus, mis põhineb poliitiliselt võrdse kahe kogukonna ja kahe tsooni föderatsioonil ning sellel, et Küpros kui ÜRO ja ELi liige on üksainus rahvusvaheline juriidiline isik, üksainus riik ja seal on üksainus ühinenud Küprose kodakondsus; kiidab heaks mõlema poole lubaduse luua positiivne õhkkond, et tagada läbirääkimiste õnnestumine, ning usaldust loovad meetmed läbirääkimiste toetamiseks; palub Türgil neid läbirääkimisi aktiivselt toetada, et leida ÜRO peasekretäri egiidi all ja kooskõlas asjakohaste ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega õiglane, igakülgne ja elujõuline lahendus; palub Türgil alustada oma vägede väljatoomist Küprosel ja tagastada Famagusta isoleeritud piirkond ÜRO-le kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 550 (1984); palub Küprose Vabariigil avada ELi tollijärelevalve all Famagusta sadam, et toetada taasühendamise läbirääkimiste edukaks lõpuleviimiseks vajalikku positiivset õhkkonda ja võimaldada Küprose türklastel kaubelda vahetult ning kõigile vastuvõetaval ja seaduslikul viisil; võtab teadmiseks Küprose valitsuse ettepanekud nende küsimustega tegelemise kohta;
32. tunneb heameelt linnapea Alexis Galanose ja linnapea Oktay Kayalpi 10. detsembri 2013. aasta ühisavalduse üle, milles nad väljendavad suurt toetust Famagusta taasühinemisele;
33. väljendab heameelt Türgi otsuse üle anda kadunud isikutega tegelevale komisjonile juurdepääs Küprose põhjaosas asuvale tarastatud militaaralale ning julgustab Türgit võimaldama sellele komisjonile juurdepääsu asjakohastele arhiividele ja militaaraladele, et võimaldada ekshumeerimist; nõuab, et kadunud isikutega tegeleva komisjoni tööle pöörataks erilist tähelepanu;
34. rõhutab, kui oluline on järjekindel ja terviklik julgeolekualane lähenemine Vahemere idaosas, ning kutsub Türgit üles ELi ja NATO vahelise poliitilise dialoogi võimaldamiseks tühistama vetot ELi ja NATO koostöölt, millesse kaasatakse Küpros, ning kutsub ühtlasi Küprose Vabariiki üles tühistama vetot Türgi osalemisele Euroopa Kaitseagentuuri tegevuses;
35. nõuab tungivaltp, et Türgi ja Armeenia ratifitseeriks omavaheliste suhete normaliseerimiseks eeltingimusi seadmata protokollid diplomaatiliste suhete loomise kohta, avaksid oma piiri ning parandaksid aktiivselt oma suhteid, eelkõige piiriülese koostöö ja majandusliku integratsiooni vallas;

ELi–Türgi koostöö süvendamine

36. mõistab hukka Türgi keeldumise täita oma kohustust rakendada täielikult ja mittediskrimineerivalt Euroopa Ühenduse ja Türgi vahelise assotsieerimislepingu lisaprotokolli kõikide liikmesriikide suhtes; tuletab meelde, et sel keeldumisel on endiselt tugev mõju läbirääkimistele;
37. märgib, et Türgi on jätkuvalt ELi suuruselt kuues kaubanduspartner ning EL on Türgi suurim kaubanduspartner – 38 % Türgi kaubandusest on ELi suunaline ja peaaegu 71 % välismaistest otseinvesteeringutest tuleb EList; peab tervitatavaks, et komisjon tegeleb

praegu hinnangu andmisega ELi–Türgi tolliliidule, et vaagida selle mõju mõlemale poolele ja võimalusi selle ajakohastamiseks, ning nõuab tungivalt, et Türgi tühistaks allesjäänud piirangud kaupade vabale liikumisele;

38. on veendunud, et arvestades Türgi strateegilist rolli energiakeskusena ja rohkete taastuvenergia ressurside allikana, tuleks kaaluda ELi ja Türgi vahelise tihedama koostöö tegemist energia vallas ja seda, kui tähtis on energiat käsitleva 15. peatüki avamine asjakohase regulatiivse raamistiku tagamiseks; rõhutab ka, kui oluline on kaasata Türgi Euroopa energiapoliitika kujundamisse; rõhutab asjaolu, et tegeleda tuleb kliimamuutuse ning taastuvenergia ja energiatõhususe prioriteetidega, ja toonitab sellega seoses ELi ja Türgi vahelise koostöö võimalusi rohelise energia küsimustes; palub komisjonil seada esmatähtsate kohale rahastamine taastuvenergiaprojektidele, energiavõrgule ja võrkude vastastikusele seotavusele Türgis; palub Türgil rakendada täielikult keskkonnamõju hindamist käsitlevaid õigusakte, ilma et suurte projektide puhul tehtaks erandeid;
  39. võtab teadmiseks Türgi suurenenud osalemise Kagu-Euroopa, eriti Bosnia ja Hertsegoviina asjades, ning ergutab Türgi ametivõime kohandama oma seisukohti Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, et koordineerida diplomaatilist tegevust kõrge esindaja / asepresidendiga ja tugevdada veelgi koostööd ELi liikmesriikidega;
  40. tunnustab Türgi valmidust anda humanitaarabi peaaegu miljonile Süüria pagulasele; palub Türgil tähelepanelikult jälgida oma piire, et vältida võitlejate ja relvade sisenemist rühmituste jaoks, kelle süü süstemaatilistes inimõiguste rikkumistes on tõendatud ja kes ei ole pühendunud demokraatiale üleminekule Süürias; on veendunud, et EL, Türgi ja muud rahvusvahelised sidusrühmad peaksid aktiivselt püüdma arendada ühist strateegilist visiooni, et edendada poliitilise lahenduse viivitamatut saavutamist Süürias ning toetada poliitilist ja majanduslikku stabiilsust piirkonnas, eelkõige seoses Jordania, Liibanoni, Iraani ja Iraagiga; juhib eelkõige tähelepanu rasketele tingimustele Süüria alaviitide pagulaskogukonna hulgas, kes on otsinud varjupaika suurte linnade äärealadel, ja palub Türgil tagada, et abi jõuaks ka tegelikult nendeni; rõhutab, kui tähtis on tagada pagulaskogukondadele juurdepääs haridusele ja tööhõivele, ning väljendab ühtlasi muret pagulaskogukondade sotsiaal-majandusliku mõju pärast pagulaslaagrite läheduses asuvatele linnadele ja küladele; palub komisjonil, liikmesriikidel ja rahvusvahelisel kogukonnal teha Türgiga pagulaskogukondadele abi andmisel tihedat koostööd;
-
- ○
41. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Euroopa Nõukogu peasekretärile, Euroopa Inimõiguste Kohtu presidendile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Türgi Vabariigi valitsusele ja parlamendile.